

# Produksijski aspekt dokumentarne reportaže - Ukrajinci u potrazi za poslom i apsurdni hrvatskih propisa

---

Kralj, Marko

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:548799>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-22**



Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)



Sveučilište u Zagrebu  
Fakultet političkih znanosti  
Preddiplomski studij novinarstva

Marko Kralj

**Produksijski aspekt dokumentarne reportaže - Ukrajinci u potrazi za poslom i apsurdni  
hrvatskih propisa**

Završni rad

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet političkih znanosti

Preddiplomski studij novinarstva

Marko Kralj

**Produksijski aspekt dokumentarne reportaže - Ukrajinci u potrazi za poslom i apsurdni  
hrvatskih propisa**

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Petra Kovačević

Komentorica: Nensi Blažević, pred.

Student: Marko Kralj

Zagreb

Lipanj, 2024.

Izjavljujem da sam završni rad Produkcijski aspekt dokumentarne reportaže - Ukrajinci u potrazi za poslom i apsurdni hrvatskih propisa, koji sam predao/la na ocjenu mentoru/ici doc. dr. sc. Petri Kovačević, napisao/la samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao/la ECTS-bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao/la etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

(ime i prezime studenta/ice): Marko Kralj

## SAŽETAK

*U ovome radu, fokus je na produkcijskom aspektu reportaže o visokoobrazovanim ukrajinskim izbjeglicama koje su zbog rata morale napustiti domovinu i odlučile doći u Republiku Hrvatsku kako bi nastavili normalno živjeti. S obzirom na to da je riječ o visokoobrazovani pojedincima, nadali su se da posao u struci u Hrvatskoj neće biti problem pronaći. Ipak, brojni su naišli na prepreke i nisu svi uspjeli u tomu. Dok su neki relativno brzo uspjeli nostrificirati svoju diplomu, drugi su naišli na zid hrvatske birokracije jer su hrvatski i ukrajinski obrazovni sustavi različiti. Postavlja se stoga pitanje zašto je cijeli proces složen i otežava zaposlenje ukrajinskim izbjeglicama, posebno ako se u obzir uzme činjenica da sve više mladih obrazovanih napušta Hrvatsku, što znači da se povećava potreba za uvoženjem (visokoobrazovane) radne snage. Podaci su prikupljeni sa stranica Ministarstva unutarnjih poslova te dobiveni uz pomoć Ureda pučke pravobraniteljice.*

*Tema je odrađena kroz audiovizualnu formu da bi se kroz razgovor s ukrajinskim izbjeglicama što zornije prikazala njihova perspektiva, problemi na koje su naišli te u konačnici i njihova emocija. Iz produkcijskog aspekta priču je bilo poprilično zahtjevno pripremiti jer teme poput birokracije, u ovom slučaju vezane uz pronalazak posla izbjeglih Ukrajinaca, posebno vizualno, nije jednostavno prikazati. S obzirom na njihova iskustva ispričana na temelju novinarskih intervjua, bilo je izazovno osmišljavati sekvence, odnosno kadrove koji će intervjuiima dati dodatnu vrijednost.*

*Sam proces prikupljanja podataka i njihovog razvrstavanja bio je dug i zahtjevan jer su se podaci nalazili na različitim internetskim stranicama i stranicama institucija te ih zbog toga nije bilo lako prikupiti, nakon čega ih je bilo potrebno i selektirati po grupama. Na kraju cijelog procesa stečena su nova znanja o ukrajinskom obrazovnom sustavu, demistificiran je proces nostrifikacije ukrajinske diplome i poznati su uvjeti koji se moraju zadovoljiti kako bi do nje došlo. Također je ispričana i ukrajinska perspektiva cijelog procesa, koliko je zahtjevno zadovoljiti sve uvjete, koliko cijeli proces vremenski traje i kojim alternativama se moraju služiti kako bi pronašli posao u struci.*

## SUMMARY

*In this paper, the focus is on the production aspects of a feature about highly educated Ukrainian refugees who were forced to leave their homeland due to the war and decided to come to the Republic of Croatia to continue living a normal life. Given that they are highly educated individuals, they hoped that finding a job in their field in Croatia would not be a problem. However, many encountered obstacles, and not all were successful. While some managed to have their diplomas recognized relatively quickly, others hit the wall of Croatian bureaucracy and the challenges of diploma recognition due to differences in the education systems. The question arises as to why the Croatian system complicates the process so much and makes it difficult for Ukrainian refugees to find employment, especially considering that more and more young, educated people are leaving Croatia, increasing the need for (highly educated) labor force imports. The data were collected from the Ministry of the Interior's website and obtained with the help of the Office of the Ombudsperson. The topic was addressed through an audiovisual format (feature) to better convey the perspectives of the Ukrainian refugees, the problems they encountered, and ultimately their emotions. The process of collecting and sorting the data was quite lengthy and demanding, as the information was spread across various websites and institutional pages, making it difficult to gather and then necessary to categorize into groups. At the end of the entire process, new knowledge was gained about the Ukrainian education system, the diploma recognition process was demystified, and the conditions that must be met for it to occur were clarified. Additionally, the Ukrainian perspective of the entire process was conveyed, highlighting how challenging it is to meet all the requirements, how long the process takes, and what alternatives they must resort to in order to find work in their field.*

## SADRŽAJ

### Sadržaj

<b>1. UVOD</b> .....	1
<b>2. ISTRAŽIVANJE TEME</b> .....	2
<b>3. ISTRAŽIVAČKI FOKUS</b> .....	4
<b>4. KREATIVNI PRISTUP</b> .....	4
<b>5. TELEVIZIJSKI TEKST</b> .....	8
<b>6. RASPRAVA I ZAKLJUČAK</b> .....	16
<b>7. POPIS LITERATURE I IZVORA</b> .....	18
<b>PRILOZI</b> .....	19

## 1. UVOD

U ovom radu detaljno ćemo objasniti proces nastajanja praktičnog audiovizualnog rada. Riječ je o kratkoj dokumentarnoj reportaži o visokoobrazovanim ukrajinskim izbjeglicama koje su stige u Republiku Hrvatsku nakon početka rusko-ukrajinskog rata u veljači 2022. godine. Prema podacima stranice HrvatskazaUkrajinu (2024) više od 20 tisuća Ukrajinaca došlo je u Republiku Hrvatsku s različitim kvalifikacijama kad je riječ o zanimanjima.

Ideja za reportažu pojavila se nakon razgovora s profesorima u okviru kolegija Televizijska redakcija na Fakultetu političkih znanosti, a sam prilog razrađivali smo i doradivali i za vrijeme radionice „Kvalitetno novinarstvo i ukrajinska kriza“, također na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu.

Svrha ovog rada je opisati produkcijske aspekte nastajanja kratke dokumentarne reportaže o visokoobrazovanim ukrajinskim izbjeglicama, koje su u Hrvatskoj naišle na problem nostrifikacije diplome i nemogućnosti pronalaska posla.

U reportaži predstavljene su dvije priče i iskustva dviju žena, Olhe Lesiv i Olhe Zelenske. Obje sugovornice iscrpno su opisale svoj karijerni put i kada su stige u Hrvatsku te su dale osobni pogled i mišljenje o problemu nostrifikacije diplome i neadekvatnim poslovima koje neki moraju raditi. Lesiv kao diplomirana glazbenica na svojem putu do nostrifikacije nije imala velikih problema iako je bila riječ o izazovnom procesu koji je trajao pola godine, a Zelenska kao epidemiologinja s više od 30 godina radnog iskustva naišla je na dugotrajan proces birokracije zbog kojeg njezin postupak nostrifikacije diplome traje već više od dvije godine pa trenutačno u iščekivanju završetka tog procesa, radi kao njegovateljica.

Tijekom cijele reportaže prožet je intimniji i privatniji pristup kako bi gledatelji bolje razumjeli sve probleme s kojima se izbjeglice u procesu nostrifikacije moraju nositi. Osim toga, u radu ćemo predstaviti istraživački fokus, zašto je tematika poput ove važna za cijelo društvo te opisati cijeli proces od početka do kraja te kako se došlo do finalnog proizvoda. Detaljno ćemo objasniti kreativni pristup temi te obrazložiti strukturu same dokumentarne reportaže u kojoj ćemo protumačiti raznolikost kadrova, planova i drugih tehničkih aspekata koje sadrži jedan televizijski prilog, a koji uvelike utječu na dinamiku i zanimljivost.



Izuzev tehničkih pojedinosti, obrazložiti ćemo koliko je važno imati različita stajališta i pozicije sugovornika te koliko karakter svakog sugovornika utječe na priču.

## 2. ISTRAŽIVANJE TEME

Prije snimanja važno je bilo istražiti temu i općenito se detaljnije informirati o situaciji u Ukrajini te o poziciji ukrajinskim izbjeglicama u Hrvatskoj. Izbjeglice su definirane kao „osobe koje zbog ratnih opasnosti, političkog nasilja, prirodnih katastrofa ili drugih nevolja moraju napustiti zavičaj te potražiti zaklon u drugome kraju ili zemlji“ (Hrvatska enciklopedija, 2024). Koliko je Ukrajinaca izbjeglo u Hrvatsku, istraživali smo na stranicama Hrvatske Vlade, Ukrajinskog veleposlanstva u Republici Hrvatskoj, HrvatskaZaUkrajinu, portalima Euractiv i Lider. Veliku pomoć dobili smo i od Ukrajinske zajednice Grada Zagreba koja nam je na raspolaganje dala mnoštvo korisnih informacija i kontakata. Tako smo saznali da je u Hrvatsku od početka ruske agresije 24. veljače 2022. godine stiglo 22,407 Ukrajinaca, od kojih je 11,162 žena (49,81 %), 7443 djece (33,22%) te 3802, odnosno 16,97%, prema podacima stranice Hrvatska za Ukrajinu (2024) koja je nastala pod pokroviteljstvom Ministarstva unutarnjih poslova kako bi se olakšalo ukrajinskim izbjeglicama.

Također, kako bismo se što bolje pripremili, na društvenim mrežama smo po različitim grupama pokušavali pronaći što više informacija o tomu kako Ukrajinci žive u Hrvatskoj, čime se bave i općenito kako bismo dobili što bolju sliku o tome kako su prihvaćeni. Prilikom istraživanja ustanovili smo da je veliki problem zaposlenje visokoobrazovanih Ukrajinaca i da se mnogi žale na činjenicu da s fakultetskom diplomom ne mogu pronaći posao. Uzimajući sve u obzir dobili smo početnu sliku o životu Ukrajinaca u Hrvatskoj te kontaktirali doktora Vitalija Saranču, liječnika opće medicine koji u Hrvatskoj živi već više od 10 godina i koji je jedan od rijetkih koji vrlo detaljno može govoriti o svojem osobnom iskustvu s birokracijom što nam je dalo puno jasniju perspektivu za razliku od brojnih službenih uputa. Naime, doktor Saranča jedan je od najčešćih izvora informacija na temelju kojih su novinari pisali o toj temi na portalima ili snimali televizijske priloge.

Intervjuirali smo ga i snimili za TV Student, a kao pripremu smo, među ostalim, koristili njegov intervju za portal jutarnji.hr iz 2022. godine u kojem je govorio o svojem procesu nostrifikacije diplome i tome da se već 10-ak godina nalazi u Hrvatskoj te trenutačno pomaže ukrajinskim izbjeglicama kako bi se uspjeli snaći za vrijeme svojeg boravka u Hrvatskoj (Krnić, 2022). Snimali smo ga, prema pravilima televizijskog novinarstva, na njegovom radnom mjestu u Domu zdravlja Zagreb zapad kako bismo iskustvo prikazali vjerodostojno i što autentičnije. Na uvidu terena nismo bili pa smo se s mjestom snimanja upoznali na dan snimanja intervju. Sarančin radni prostor sastoji se od čekaonice i ambulante. Kako je čekaonica bila prazna, bijele boje, lošega osvjetljenja i bez vizualno atraktivnih segmenata, taj prostor nismo snimali.

Prostor ambulante je vizualno dinamičniji pa smo u njoj snimili intervju s doktorom Sarančom. Ambulanta je bila dobro osvijetljena, na zidovima se nalaze Sarančine diplome i priznanja što smo mogli iskoristiti kao tranzicijske kadrove kako bismo pokrili rezove u montaži. Na radnom stolu nalazilo se i računalo koje smo iskoristili kako bismo kasnije snimili sekvencu na kojoj doktor Saranča upisuje podatke u karton pacijenta.

Doktora Saranču snimali smo za njegovim radnim stolom, plan – američki.

Saranča je u intervjuu istaknuo da je, iako je u Hrvatsku došao dok Ukrajina još nije bila zahvaćena ratom, imao problema s nostrifikacijom diplome te da je posao u struci dobio tek nakon nekoliko godina. Dok nije počeo raditi u struci, bio je primoran raditi različite fizičke poslove kako bi mogao pokriti osnovne troškove života. Također, objasnio je da ima i nekoliko kolega koji se još bore s birokracijom te da je rat dodatno pogoršao cijelu situaciju. Doktor Saranča danas je u potpunosti naturaliziran te volontira u udruzi „Svoja“ kako bi isti taj proces olakšao svojim sunarodnjacima koji dolaze u Hrvatsku (Televizija Student, 2024).

Nakon informiranja o udruzi istražili smo kako se u hrvatskim medijima izvještava o tom problemu. Tako je, primjerice, internetski portal tportal 2023. godine pisao o visokoobrazovanim izbjeglim ženama iz Ukrajine i njihovim problemima pronalaska posla u struci. O istom problemu piše i Večernji list 2023. godine ističući da se ukrajinske izbjeglice ne mogu zaposliti jer ne govore hrvatski jezik na razini B2. Osim toga, navodi se i problem iznajmljivanja stanova Ukrajincima, hrvatski najmodavci, naime, ne osjećaju se sigurno pritom (Večernji list, 2023).

Crnjak (2023) za portal lidermedia.hr pisala je o udruzi „Svoja“ koja je u suradnji s hrvatskim tvrtkama uspjela pronaći posao za 460 ukrajinskih izbjeglica kako bi im olakšala integraciju u društvo i osigurala određenu financijsku stabilnost.

### **3. ISTRAŽIVAČKI FOKUS**

Uzevši u obzir sve istražene informacije, pristupe i narative, odlučili smo audiovizualno obraditi ovu temu, budući da se nameće pitanje kako to da proces nostrifikacije ukrajinskih diploma traje toliko dugo, a Hrvatska već duže vrijeme ima problema s odlaskom visokoobrazovanog stanovništva te se ova tema ne tiče samo uske skupine ljudi nego cjelokupnog hrvatskog stanovništva i od velike je važnosti za budućnost hrvatskih građana. Stoga, je cilj rada bilo istražiti odnos i kontradikciju ova dva fenomena, istražiti što više podataka i na zanimljiv i vizualno atraktivan način ih prezentirati. Istraživačko pitanje glasi: *Zašto izbjegli Ukrajinci s diplomama, među ostalima i za deficitarna zanimanja, moraju toliko čekati kako bi pronašli posao makar zadovoljavaju sve uvjete?*

### **4. KREATIVNI PRISTUP**

Da bismo se temu što jasnije predstavili javnosti, odabrana je audiovizualna forma – kratka dokumentarna reporta. Slikom i zvukom kroz verbalnu i neverbalnu komunikaciju, naime, mogu se brojne emocije poput tuge, sjete, radosti, nesigurnosti, odlučnosti, jasnoće što u na primjer, pisanom obliku ne bi bilo moguće. Reportaža pod nazivom „Ukrajinci u Hrvatskoj – kako do posla?“ traje 4 minute i 11 sekundi, a sastoji se o vlastitog snimljenog materijala u koji spadaju: OFF, popratni zvuk (IT ton), tonski isječci i stand up.

Perišin (2010:76) *off* definira kao „prema slici napisan i izgovoren tekst novinara, sinkroniziran uz sliku.“ *Off* ima porijeklo u engleskom jeziku u kojem se najprije upotrebljavao u žargonu filmskih stvaralaca gdje je označavao zvuk izvan kadra.

Popratni zvuk je prirodan i autentičan zvuk ili šum koji donosi atmosferu s mjesta na kojem su snimljeni kadrovi korišteni u bilo kojem novinarskom obliku.

Tonski isječak u prilogu je montirana izjava sugovornika, neki znakovit isječak iz novinarskog intervjua ili zvuk s mjesta događaja pri čemu se u hrvatskom iskustvu, u televizijskom žargonu koristi izraz ton, dok je u engleskom jeziku uobičajen izraz *soundbite* (Perišin, 2010).

Kada se novinar izravno obraća u kameru riječ je o stand upu koji pomaže da u nekim temama priča bude jednostavnija gledateljima, ali i dokazuje da je novinar zaista bio na mjestu događaja što pridonosi vjerodostojnosti priče (Perišin, 2010).

Ova dokumentarna reportaža prema načinu izlaganja ima objašnjavajući pristup jer je riječ o metodi u kojoj se osim novinarskog teksta, problem ili tema prikazuju istraživački i objektivno (Mirković, Perišin, Skorin, 2019 : 3). Sukladno tomu Mirković, Perišin i Skorin (2019) navode da je upravo takva metoda pričanja priče česta u televizijskim dokumentarcima, odnosno da se pripovjedač, u ovom slučaju novinar, kroz *off* koji je kombiniran s izjavama sugovornika, izravno obraća publici.

#### 4.1 SINOPSIS

Reportaža „Ukrajinci u Hrvatskoj – kako do posla?“ donosi dvije priče iz različite perspektive visokoobrazovanih ukrajinskih izbjeglica i problema s kojima se moraju suočavati kako bi nostrificirali svoju diplomu i u konačnici pronašli posao u struci. Dok iskustvo jedne sugovornice pokazuje pronalazak posla u kraćem vremenu, iskustvo druge sugovornice pokazuje velike poteškoće na koje nailazi te je primorana odabrati drugačiji put pun izazova.

#### 4.2 METODE ISTRAŽIVANJA U AUDIOVIZUALNOM RADU

Glavna istraživačka metoda u audiovizualnom radu su novinarski intervjui visokoobrazovanih ukrajinskih izbjeglica koje su stigle u Hrvatsku nakon početka rata u Ukrajini. Prvotna ideja bila je sugovornice snimati na njihovim radnim mjestima i mjestima stanovanja kako bi lokacija intervjua odgovarala tematici priloga i kako bi prilog imao vizualnu logiku, ali i kako bi se ono što rade vjerodostojnije prikazalo.

### 4.3 PRISTUP

Nakon početne ideje i određivanja fokusa priloga trebalo je pronaći sugovornike koji imaju problem u birokratskom aspektu s procesom nostrifikacije, a koji bi istodobno o svojem iskustvu željeli govoriti pred kamerom. U razgovoru s profesorima na već spomenutoj radionici dokumentarnoga filma na fakultetu, došli smo do kontakata nekoliko potencijalnih sugovornika. U ovom koraku postojala je bojazan da sugovornici neće htjeti govoriti o toj temi, ili iz straha ili nekih osobnih razloga. Kao dodatna otegotna okolnost, koja bi mogla nagnati potencijalne sugovornike na odbijanje, bila je kamera. Upravo iz tih razloga, kontaktirajući sugovornike, telefonski smo nastojali objasniti cilj i važnost priče koju želimo ispričati i na koji način. Na snimanje su pristale Olha Lesiv i Olha Zelenska koje su postale protagonistice naše priče.

Lesiv je diplomirana pijanistica koja je u Ukrajini živjela od glazbe te trenutačno u Hrvatskoj radi kao profesorica klavira u Školi suvremenog plesa Ane Maletić u Zagrebu. S obzirom na to da je Olha Lesiv pijanistica, plan je bio snimiti vizualne sekvence sugovornice za klavirom, kako svira, kako predaje djeci, kako je u interakciji s drugim profesorima. Također ideja je bila snimiti što više prostorija škole kako bismo gledateljima dodatno približili prostor u kojem radi.

Ravnateljica Oksana Čuljat od koje smo dobili dopuštenje za snimanje u zgradi škole i sama je prije više od 30 godina stigla u Hrvatsku iz Ukrajine i već godinama pomaže svojim sunarodnjacima koji su doselili u Hrvatsku što je bio povod da i nju intervjuiramo i uklopimo u priču.

Druga protagonistica, Olha Zelenska, epidemiologinja s više od 30 godina iskustva u Zagreb je stigla sa svojom kćeri na početku ruske invazije na Ukrajinu, u veljači 2022. Iako diplomirana epidemiologinja, Zelenska u Hrvatskoj još vodi borbu s birokracijom kako bi uspjela nostrificirati svoju ukrajinsku diplomu i pronaći posao u struci.

Prvobitna ideja bila je snimiti intervju sa Zelenskom u Centru za rehabilitaciju u kojemu radi kao njegovateljica. Vizualno smo zamislili snimiti ju kako brine o štíćenicima doma, međutim nismo dobili dopuštenje za snimanje. I sama Zelenska je objasnila da se ni ona ne bi osjećala ugodno kad bi se tamo snimalo. Naposljetku smo intervju sa Zelenskom odlučili snimiti na zagrebačkom jezeru Jarun koje se nalazi u neposrednoj blizini stana u kojem naša sugovornica živi i na kojem često boravi u slobodno vrijeme. Zaključili smo da bi se Olha tamo osjećala ugodno, atmosfera bi bila

intimnija, a sugovornica bi bila otvorenija čime bi i intervju bio uspješniji. Lokacija je odgovarala i iz tehničkih aspekata jer je jezero Jarun otvoren prostor s puno svjetla.

Nakon snimljenih intervjuva, uslijedio je kreativni proces u kojem smo pronalazili način kako usporediti i povezati priče dviju sugovornica.

Kako je u središtu priče birokracija što je poprilično zahtjevno vizualno atraktivno prikazati, snimili smo nekoliko sekvenci fiktivnog rada s različitim papirima i dokumentima kako bismo gledateljima približili dio u kojem sugovornice govore o diplomama, dokumentima.

Kao tranzicijske kadrove između iskustava dviju sugovornica, snimili smo kadrove ljudi na trgovima, u gradu i na sličnim mjestima na kojima se ljudi okupljaju kako bismo metaforički stavili naglasak na društvo u koje se izbjegli trebaju uklopiti.

Temeljne sekvence koje smo snimili su:

1. Sekvenca ulaska Olhe Lesiv u predavaonu – polutotal hodnika Olhe kako šeće hodnikom, detalj ruke koja otvara vrata i američki/blizi Olhe koja prolazi kroz vrata u učionicu.
2. Sekvenca sviranja klavira - polutotal prostorije u kojoj Olha Lesiv svira klavir, detalj Olhinih ruku kada sviraju, detalj pomicanja mehanizma klavira, blizi plan Olhina lica dok svira, detalj nogu i papučica klavira
3. Sekvenca listanja papira – krupni plan dolaska žene s papirima, detalj stavljanja papira na stol, detalj listanja papira i dokumenata
4. Olha Zelenska sjeda na klupicu – srednji plan Olhe koja šeće pored jezera Jarun, američki plan sjedanja na klupicu, krupni plan Olhina lica koje gleda u daljinu

Navedene sekvence s glavnim likovima naših priča iskoristili smo kako bismo ih slikom što bolje uveli u priču i da bismo ih lakše upoznali s gledateljima. S druge strane, sekvencama papira i dokumenata, gledateljima smo željeli približiti silnu papirologiju kao glavnu prepreku u traženju posla prema kvalifikacijama.

## 5. TELEVIZIJSKI TEKST

Nakon prve verzije televizijskog teksta, reportaža je trajala 10 minuta i 11 sekundi te je u njemu bio uključen segment iz intervjua s doktorom Sarančom koji je bio jedan od važnijih izvora informacija vezanih uz temu rada.

VIDEO	AUDIO
Prolaznici Zgrade  Olga i Brankica na Jarunu	OFF: U potpunosti neplanirano, kada su shvatili da je rat počeo, brojni visokoobrazovani Ukrajinci su trbuhom za kruhom krenuli put Hrvatske.  IT TON  Olga , inače epidemiologinja s gotovo 30 godina radnog staža, radi kao njegovateljica i nada se da će uspjeti nostrificirati diplomu i u konačnici – raditi u struci.
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Razumijem da u struci mogu raditi samo kad završim... Prvo to je samo da nostrificiram svoju diplomu. I to razumijem. Moram dobiti licencu za samostalan rad. To sve razumijem, ne mogu raditi bez licence. I ja ne žurim, zato što razumijem da hrvatski jezik mora biti... Nekakve znanstvene razine za rad liječnika. Ali znate, nema pomoći samo da razumijete u koju organizaciju treba ići, koji papiri treba pripremati.





Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Ja radila samo kao voditeljica nekog odjela, epidemiološkog odjela. I sad ja moram prati sobe, mijenjati pelene..znate...raditi u vešeraju.
Close up	OFF Ipak, osjeća se dobro jer pomaže svojim sunarodnjacima
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: I ja radim ne toliko kao njegovateljica, radim kao neka psihologinja, kao tumač s njima. Zato što oni nisu zdravi ljudi. Često idemo u bolnicu i ja privodim s ukrajinskog na hrvatski i s hrvatskih na ukrajinski jezik.
Sekvenca raspored Sviranje	OFF: Kaže da od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, nije bilo puno pomoći. A slična iskustva imala je i Olja, profesorica klavira.
Olha Lesiv, profesorica klavira	TON: Rekla je meni jedna moja prijateljica, kolegica, moraš kucati u sva vrata. Znači to sam radila. Jer ako bi čekala, znam da moja još jedna kolegica čekala negdje sedam mjeseci na to. Meni je bilo hitno, zato ja sam to uvijek svih tražila tko može to pospješiti malo. Ubrzati taj proces.
Dokumenti sekvenca (u uredu pedagoginje snimljeni)	OFF: Olja je, priznaje, imala sreće. Upoznala je Oksanu Čuljat, ravnateljicu Škole suvremenog plesa, koja joj je pomogla da se snađe. ... Za tri mjeseca priznata joj je diploma, a u jednoj muzičkoj školi je kao zamjena na pola radnog vremena počela raditi već od rujna 2022. godine. Iako ju još čeka državni ispit i brojni šalteri da se sve u potpunosti završi, radi u struci.
Sekvenca za klavirom	IT TON sviranje
Sekvenca sviranja s učenicom	OFF: Olja sada radi u Oksaninoj školi. Uči djecu svirati klavir i u tome zaista uživa.  IT TON sviranje s učenicom

<p>Kijev (plaketa na zidu u redu)</p> <p>Ravnateljica</p>	<p>OFF: Ravnateljica škole, Oksana, rodom je Ukrajinica koja u Hrvatskoj živi više od 30 godina, i sama pomaže Ukrajinacima koji se pokušavaju snaći u Hrvatskoj. Takva pomoć im znači više od one koju im pružaju institucije.</p>
<p>Oksana Čuljat, ravnateljica Škole suvremenog plesa Ane Maletić</p>	<p>TON: Najljepše bi bilo da postoji jedna osoba koja se mogu obratiti. Možda utopistički malo zvuči, ali evo, koliko sam čula raznih priča, većinom upravo to ljudi žele da mogu negdje doći i pitati. Od resora do resora postoje razlike. Recimo liječnička, odnosno komora medicinskih sestara, dakle, to su komore, pa oni se bavi priznavanjem diploma. U našem resoru bavi se resorno ministarstvo, ministarstvo znanstva i obrazovanja, i to su isto različiti postupci.</p>
	<p>OFF: A upravo to čekanje, ali i različiti postupci, govori nam, itekako utječe na ljude.</p>
<p>Oksana Čuljat, ravnateljica Škole suvremenog plesa Ane Maletić</p>	<p>TON: Na stanje samoprocjene, samovrednovanja, samopouzdanja, sigurno utječu, to znam iz konkretnih primjera ljudi koji su naučeni raditi jednu stvar, a u ovakvim prilikama su prisiljeni raditi nešto drugo. Dakle, primjeri su zaista brojni. Pravnici, voditelji računovodstvenih nekih servisa sa visokom isto slučajnom spremom, sa dosta iskustva, liječnici, nastavnici, stomatolozi. Dakle, to je poprilično obeshrabrujuće. Ako morate, kroz dulji period raditi nešto drugo nego što je vaša struka koju ste izabrali, voljeli raditi, radili, imali iskustva.</p>
<p>Interakcija novinarka i sugovornice</p>	<p>OFF: Razlika je, kaže Oksana, između onih koji su planirali život u Hrvatskoj i onih koji su, bili prisiljeni i stigli nepripremljeni.</p>
<p>Oksana Čuljat, ravnateljica Škole suvremenog plesa Ane Maletić</p>	<p>TON: Dakle, neko ako planira nešto, onda unaprijed će se upoznati sa načinom na koji će doći do priznavanja diplome. Ovako, ako je to bilo, dakle, u brzini, u uvjeti baš nisu najsretnije za emigriranje, ljudi se moraju snaći, na neki način.</p>

Sekvenca za računalom	OFF: Da se moraju snaći potvrdio nam je i liječnik opće prakse koji u Hrvatskoj živi i radi više od 10 godina i koji je sam izabrao doći u Hrvatsku. Njegov proces nostrifikacije trajao je tri godine.
Vitalij Saranča, liječnik opće prakse	TON: Moglo bi to biti puno brže, ali sam prihvatio to ko nužno zlo i isprobao sebe u drugim poslovima koje nemaju veze sa medicinom. S tim da sam uvijek htio i bio sam željan što prije se vratiti u struku.
Saranča diplome	OFF: I sam surađuje i pomaže liječnicima koji su nakon izbijanja rata stigli u Hrvatsku. Oni koji trenutno rade u struci mogao bi nabrojati na prste jedne ruke.
Vitalij Saranča, liječnik opće prakse	TON: Znam nekoliko liječnika koji su prihvatili posao po domovima za starije i nemoćne, ko ne kao medicinski stručni stav, nego pomoćne poslove. Od cjelokupnog, od ukupnog iznosa, znam dva liječnika koji su uspjeli nostrificirati diplomu i koji su počeli raditi po regionalnim bolnicama.
Diplome i slike na zidu	OFF: Iako je nostrifikacija sama po sebi besplatna, plaćaju se prijevodi, javni bilježnici, sudski tumači, učenje jezika. Sve iz vlastitog džepa što često puta nije jeftino.
Vitalij Saranča, liječnik opće prakse	TON: I onda, naravno, ko želi taj ostane. Ko želi može taj ostane pa će uživati u lijepoj vašoj, našoj, na moru i uz ovu lijepu prirodu i po meni vrhunskom stanovništvu po pitanju prihvata ne izvanzemaljaca, nego stranaca.
Prijelaz Saranča pa Olja /pretapanje	OFF: Doktor Saranča ne planira se vratiti u Ukrajinu, a čini se da ni Olhi nije strana ta ideja.

Olha Lesvi, profesorica klavira	TON: Na početku je bilo teško i uvijek mi falilo Ukrajine i htjela sam se vratiti. Ali sada polako kad sam krenula sa poslom više, ajmo reći, nemam vremena da nam to mislimi. Jer uvijek sam u gužvi. Pa trebam raditi, pa trebam pratiti djecu svoju. Djeca moje isto svira klavir. I tako, polako, polako mislim na to da ostanem tu u Hrvatskoj.
Sekvenca klupica s Olgom, gleda u daljinu	OFF: Olga, s druge strane, misli da će rat završiti. Ovako zamišljena ispričala nam je da je u Ukrajini običaj da bacaju kamenčiće u vodu u mjesta na koja se žele vratiti. Ali...
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Ja želim obvezno vraćati se u Ukrajinu, naravno. Ja ne želim svoj život završiti u Hrvatskoj, ja želim na...U svoju domovinu vraćati se.
Bacanje kamenčića Olga odlazi u daljinu	OFF: Ali izgleda da u Hrvatskoj ne vidi svoju budućnost. Možda joj se jednog dana vrati kao turistkinja. Pitanje je kada će i hoće li to ostvariti prije svog, nada se, povratka. Jer svi Ukrajinci, kada su tek došli, nadali su se da će ostati tek koji mjesec.  IT TON  OFF: Bilo to za 5 godina ili 15, struke će nam i tada sigurno nedostajati.

Nakon sudjelovanja na već spomenutoj radionici Kvalitetno novinarstvo i ukrajinska kriza s američkom profesorom Billom Silcockom održanom na Fakultetu političkih znanosti u vrijeme izrade ove reportaže, na temelju novih znanja i vještina, odlučili smo skratiti trajanje priloga jer je zanimljivost priče pala, kao i pozornost, ponajviše zbog manjka zanimljivih vizualnih sekvenci. Poboljšali smo tehničke i vizualne aspekte te smo u prilog dodali stand up, odnosno segment u kojem se novinar pojavljuje u kadru i govori u kameru kako bismo premostili prilog s jedne sugovornice na drugu i bolje povezali dvije priče – onu epidemiologinje i pijanistice te tako dobili

jasniju tranziciju s jednog lika na drugi. Stand up je sniman u tramvaju, na putu sa snimanja jedne sugovornice na drugu lokaciju na kojoj smo intervjuirali drugu sugovornicu pa takva tranzicija ima svojevrsno metaforičko značenje.

U konačnu verziju nismo uvrstili doktora Saranču jer je njegov ton dinamikom odskakao od ostatka priloga. Uvrstili smo, međutim, izjavu Oksane Čuljat, ravnateljice Škole suvremenog plesa Ane Maletić u čijoj školi radi Olha Lesiv. Ravnateljica je istodobno je izravno povezana s procesom nostrifikacije njezine diplome te u prilagodbi pomaže i drugim brojnim ukrajinskim izbjeglicama, što smo smatrali važnim elementom priče.

VIDEO	AUDIO
Olha Lesiv, profesorica klavira	IT TON: Olja svira melankoličnu ukrajinsku skladbu TON: Ja nisam vjerovala to do zadnjeg dana, ali onda ipak na drugi dan ja sa djecom došla do Zagreba.
Sekvenca Olja u zbornici	OFF: Nije dosla samo živjeti, već i raditi. Olja je ubrzo počela tražiti posao u struci. Na početku je radila kao zamjena na pola radnog vremena. Iako je jezik glazbe univerzalan, morala je nostrificirati diplomu.
Olha Lesiv, profesorica klavira	TON: Prvo vrijeme je jako bilo teško. Nisam sve razumjela pa tražila ljude koji znaju to, koji su već prošli to I mogu mi pomoći. PLUS Rekla je meni jedna moja prijateljica, kolegica, moraš kucati u sva vrata. Znači, to sam radila.
Oksana and Olja s papirima	OFF: U snalaženju joj je pomogla i Oksana Čuljat, ravnateljica škole u kojoj sada radi. Oksana je također porijeklom iz Ukrajine, a u Hrvatskoj živi više od 30 godina. I naravno, pomaže svojim sunarodnjacima koji su se silom prilika našli ovdje...
Oksana Čuljat, ravnateljica Škole suvremenog plesa Ane Maletić	TON: Dakle, ako netko planira nešto, onda unaprijed će se upoznati s načinom na koji će doći do priznavanja diplome. Ovako, ako je to bilo dakle u brzini, uvjeti baš nisu najsretniji za emigriranje, ljudi se moraju snaći na neki način.
Sekvenca, Olja svira klavir s učenicom	OFF: Nakon polaganja ispita iz hrvatskog jezika, uspjela je nostrificirati diploma, a sada je čeka polaganje stručnog ispita.

Olja za klavirom	IT TON sviranje
Brankica Ledinski u tramvaju	STAND UP Vrijeme prilagodbe u novo okruženje za svakoga je drukčije. U Hrvatsku je od početka rata stiglo više od 20 tisuća Ukrajinaca. Dok je Olja relativno brzo pronašla posao u struci, Olga s kojom dijeli ime, svoj tek treba pronaći.
	IT TON tranzicija, tramvaj
Pozdravljanje Olge	OFF: S kćeri je napustila dom u teško stradaloj Luhanskoj oblasti na istoku Ukrajine. Ova epidemiologinja s 30 godina radnog iskustva, danas u Hrvatskoj radi kao njegovateljica.
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Ja sam sad u postupku nostrifikacije, mislim dva koraka već je prošla. PLUS Ali znate, nema pomoći samo da razumijete u koju organizaciju treba ići, koji papiri treba pripremiti.
papiri	OFF: Nakon što svlada jezik, položi stručni ispit...čeka je dobivanje licence. Ali nije sigurna hoće li joj diploma vrijediti.
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Ja sam imala specijalizaciju jednu godinu, kod vas u Hrvatskoj postoji da specijalizacija traje četiri godine.
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Radila sam kao voditeljica odjela. I sad ja moram prati sobe, mijenjati pelene. Znate, raditi u vešeraju.
Arhiva bolnica	Pozitivno u svemu je što u Centru za rehabilitaciju Zagreb pomaže ukrajincima koji su stradali u ratu. Ona im je podrška, pomaže im sa sporazumijevanjem, vodi ih u bolnicu.
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Za njih je to dobro, jer oni ne znaju hrvatski jezik. I ja radim ne toliko kao negovateljica, radim kao neka psihologinja, kao tumač s njima. Zato što oni nisu zdravi ljudi.
ured	OFF: Više od svega, željela bi raditi u struci. Nostrifikacija je besplatna, ali plaćaju se prijevodi, javni bilježnici, sudski tumači, učenje jezika. I onda, tko želi i može - taj ostane.
Olha Zelenska, epidemiologinja	TON: Ja želim obavezno vratiti se u Ukrajinu, naravno. Ja ne želim svoj život završiti u Hrvatskoj, ja želim u svoju domovinu vraćati se.

Sekvenca Olga na klupici	OFF: Prema ukrajinskoj legendi, ako se želiš vratiti na neko mjesto – baci kamenčić u vodu. Kada Olga zatvori oči, zamišlja Ukrajinu....
Bacanje kamena u vodu	IT TON voda

## 6. RASPRAVA I ZAKLJUČAK

U procesu nastanka ove reportaže suočili smo se s puno prepreka, izazova i neočekivanih situacija. Budući da je sama tema poprilično kompleksna, to smo i očekivali, a na temelju brojnih izazova i usvojili brojna nova znanja. Zbog spomenute kompleksnosti, ali i osjetljivosti teme pazilo se da se ne propusti niti jedan detalj iz dva razloga. Jedan je taj da zbog manjka medijske pokrivenosti ovakvih tema, sama javnost nije dovoljno informirana o ovoj problematici te se njome vrlo lako može manipulirati, dok je drugi razlog u prenošenju priče točno i vjerodostojno kako bismo gledateljima približili poteškoće s kojim se, u ovom slučaju ukrajinske izbjeglice, moraju nositi kako bi kao visokoobrazovane osobe ušle u hrvatski sustav i mogle se zaposliti u struci

Iz produkcijskog aspekta svaki detalj također je trebalo pomno isplanirati unaprijed te se vrlo malo toga moglo prepustiti slučaju i spontanosti. Zbog specifičnosti teme, svaku lokaciju snimanja, svako pitanje, svaki telefonski razgovor, odnosno predintervju, trebalo je detaljno pripremiti kako bi se naše sugovornice osjećale što opuštenije i sigurnije.

Prvi, ali očekivani, izazov s kojim smo se susreli bio je dobiti povjerenje sugovornika te ih uvjeriti koliko je priča relevantna, vrijedna i potreba ispričati je za širu javnost i to pred kamerom. Sljedeći, u ovom slučaju neočekivani problem, bio je da nismo dobili dozvolu da epidemiologinju Olhu Zelensku intervjuiramo na njezinom radnom mjestu te smo u samo nekoliko dana morali osmisliti novu lokaciju koja bi odgovarala cijelom ozračju priče. Tako smo se odlučili za neutralnu, a opet vizualno atraktivnu lokaciju na zagrebačkom jezeru Jarun koja se uklopila u priču zahvaljujući tranzicijskim kadrovima grada. Dodatno, Olha Zelenska nam je razgovoru prije snimanja ispričala kako u Ukrajini postoji legenda prema kojoj, kada se netko želi vratiti kući, baci kamen u jezero.

Snimili smo stoga i sekvencu bacanja kamena u jezero kojom je Zelenska za kraj priče poslala snažnu poruku.

Jedan od problema iz produkcijskog aspekta s kojim smo se suočili jest da je nakon montirane prve verzija, prilog bio predug, vizualno neatraktivan te pomalo dosadan i zamoran. U ovom slučaju problem je bio što izostaviti iz prve verzije priloga, a da se ne izgubi esencija priče i važne činjenice. Nakon dugotrajnog procesa razmišljanja i razvrstavanja snimljenog materijala, odlučili smo izbaciti segment s doktorom Sarančom čije smo iznimno vrijedne informacije, međutim, koristili u novinarskom tekstu. Tako smo prilog s 10 minuta i 11 sekundi skratiti na 4 minute i 11 sekundi, a da se u njemu nalaze sve potrebne informacije i sama poanta priče.



## 7. POPIS LITERATURE I IZVORA

1. Crnjak, Marija (2023) Uz pomoć udruge Svoja u Hrvatskoj je posao našlo 460 ukrajinskih izbjeglica. *Lidermedia.hr* 19. prosinca. <https://lidermedia.hr/tvrtke-i-trzista/uz-pomoc-udruge-svoja-u-hrvatskoj-je-posao-naslo-460-ukrajinskih-izbjeglica-154766> Pristupljeno 30. lipnja 2024.
2. Hrvatska za Ukrajinu. (2024). <https://hrvatskazaukrajinu.gov.hr/> pristupljeno 30. lipnja 2024.
3. Krnić, Ivana (2022). Ukrajinski liječnik iz Zagreba: Kako smo supruga i ja izvukli obitelj iz kijevskog pakla. *Jutarnji.hr* 7. ožujka. <https://www.jutarnji.hr/life/zivotne-price/ukrajinski-lijecnik-iz-zagreba-kako-smo-supruga-i-ja-izvukli-obitelj-iz-kijevskog-pakla-15167098> Pristupljeno 2. srpnja 2024.
4. Mirković, Igor, Perišin, Tena, Skorin, Višnja. (2019). O dokumentarnom filmu. Interna skripta za kolegij Osnove televizije. Zagreb: Fakultet političkih znanosti
5. Perišin, Tena (2010). *Televizijske vijesti*. Zagreb: Medijska istraživanja.
6. Televizija Student. (2024). Intervju: Vitalij Saranča. [https://www.youtube.com/watch?v=3i\\_07VeviIc](https://www.youtube.com/watch?v=3i_07VeviIc) pristupljeno 2. srpnja 2024.
7. Večernji.hr (2023) Kako žive Ukrajinci u Hrvatskoj? 'Stanodavci ih odbijaju jer se ne osjećaju sigurno'. <https://www.vecernji.hr/vijesti/kako-zive-ukrajinci-u-hrvatskoj-standodavci-ih-odbijaju-jer-se-ne-osjecaju-sigurno-1659495> pristupljeno 10. srpnja 2024.

## **PRILOZI**

### **TREATMENT - Intervju s Vitalijem Sarančom**

Autori, podjela zadataka unutar grupe: Kralj Marko (snimatelj, montaža), Ledinski Brankica (novinarka, montaža)

#### 1. SUGOVORNIK U TV INTERVJU

Vitalij Saranča, liječnik opće prakse

#### 2. FOKUS – srž intervju izložena u DVIJE rečenice

Fokus ovog intervju je prikazati prilagodbu ukrajinskog liječnika koji posljednjih 11 godina živi i radi u Hrvatskoj.

#### 3. GLAVNE TEZE PRILOGA (5-7 TEZA)

- Saranča živi u Hrvatskoj od 2013. godine
- Doktorirao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu
- Trenutačno radi kao obiteljski liječnik u Domu zdravlja u Zagrebu
- Osnovao je dva kasina i noćni klub u Zagrebu
- Osmislio je Detocre metodu za mršavljenje
- Progovara o problemima hrvatskog zdravstva

#### 4. REZERVNI SUGOVORNIK:

-

#### 5. SEKVENCE I SITUACIJE

Saranča na radnom mjestu, tipkanje za računalom, razgovor s novinarom, piše na radnom stolu, slaže medicinske kartone.

#### 6. ORGANIZACIJA SNIMANJA (snimate li na mjestima gdje su potrebna posebna odobrenja i najave)

Snimamo u Domu zdravlja, na radnom mjestu sugovornika.

## 7. UVOD ZA RAZGOVOR SA SUGOVORNIKOM:

Doktor Vitalij Saranča, Ukrajinac podrijetlom u Hrvatskoj živi već više od desetljeća. Za vrijeme nostrifikacije svojih diploma doktorirao je na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Za to vrijeme je pokrenuo je i udrugu Informacijska medicina koja se proširila na susjedne zemlje. Danas radi kao liječnik opće prakse u jednom zagrebačkom Domu zdravlja, a usmjerio se na upravljanje zdravstvenim sustavima, preventivnu medicinu, suvremene neurokognicijske tehnologije, detoksikaciju i pomlađivanje. Kreator je i posebne metode mršavljenja.

## 8. PITANJA ZA SUGOVORNIKA:

1. 11-a je godina otkako živite i radite u Hrvatskoj – možete li reći da je danas nekako sve sjelo na svoje mjesto? Naime, među ostalim, prošli ste dugotrajan proces nostrifikacije svojih diploma.
2. Kako je izgledao cijeli proces?
3. Jeste li u nekom trenutku pomislili, sve ovo nema smisla?
4. Danas susrećete kolege koje su iz ratne Ukrajine došle u Hrvatsku, znate li koliko ih je?
5. Na koji način im vi pomažete?
6. Koji su vaši savjeti za one koji prvi puta dođu u nepoznato?
7. Možete li usporediti svoju situaciju prije 10-ak godina s njihovom danas po pitanju brzine cijelog postupka i zahtjevnosti? Koliko je rat u Ukrajini utjecao na takve procedure?
8. Koliko slučajevi, u kojima kvalificirani ljudi sa svim potrebnim diplomama koji biju birokratsku bitku, otežavaju i njima, ali i samoj struci u Hrvatskoj?
9. Što mislite zašto Hrvatska danas ne prepoznaje potencijal u stranim radnicima i u neku ruku otežava zaposlenje u struci?
10. Vi ste primjer osobe koja je zaista uvela neke promjene u našu medicinu. Koliko visokoobrazovani strani radnici, poput vas, doprinose našem zdravlju, ali i drugim sektorima?

11. Da se malo dotaknemo i pitanja hrvatskog zdravstva...kada ste stigli u Hrvatsku, u jednom ste intervjuu rekli da doći iz Kijeva u Zagreb je kao doći iz Azije u Europu, iz pete brzine u drugu. Kako to da ste vi osobno odlučili za nižu brzinu?

12. Možete li ga usporediti s ukrajinskim zdravstvom?

13. Je li ipak u tih 10-ak godina zdravstvo napredovalo i ako da, čemu to pripisujete?

14. Kakvi su hrvatski pacijenti? Jesu li zahtjevni?

15. Jeste li ikada imali neugodnosti s pacijentima s obzirom na to da ste došli iz Ukrajine?

### **TREATMENT - Intervjui s Olhom Zelenskom i Olhom Lesiv**

Autori, podjela zadataka unutar grupe: Marko Kralj (snimatelj) i Brankica Ledinski (novinarka)

NASLOV PRILOGA: Ukrajinski put do posla u Hrvatskoj

FOKUS – Ono što ovim prilogom želimo postići je prikazati što sve moraju ukrajinski radnici proći da bi radili posao, koji im je struka, u Hrvatskoj. Fokus nam je na spoj birokraciji i koliko im to uvjetuje da rade različite poslove van struke samo da bi nakon više mjeseci ili godina mogli raditi ono za što su se školovali.

### **GLAVNE TEZE PRILOGA (5-7 TEZA)**

- Sugovornici su došli iz Ukrajine raditi i živjeti u Hrvatsku
- Lesiv je iz Hrvatske prvo predavala online u Ukrajinu, a od rujna se zaposlila na pola radnog vremena u jednoj školi
- Zelenska radi u Centru za rehabilitaciju u Zagrebu kao njegovateljica, htjela bi čim prije raditi u struci
- Priznavanje diploma dugotrajan je proces zbog čega se strani radnici, u ovom slučaju Ukrajinci, moraju baviti različitim poslovima

### **LIKOV I SUGOVORNICI**

- Vitalij Saranča, liječnik obiteljske medicine koji radi u Domu zdravlja u Zagrebu, u Hrvatskoj živi od 2013. godine

- Olha Lesiv, učiteljica klavira koja je došla u Hrvatsku nakon početka rata, nekoliko mjeseci kasnije se zaposlila
- Olha Zelenska, epidemiologinja koja je s djetetom po početku rata došla u Hrvatsku. Trenutno radi kao njegovateljica, gotovo dvije godine kasnije nije dobila posao u struci

## SEKVENCE I SITUACIJE

Situacije na lokacijama na kojima snimamo. Sviranje klavira. Druženje s Ukrajinčima.

Zelenska u kontaktu s ukrajinskim invalidima o kojima brine. Njihov razgovor. Pripremanje potrepština za brigu o njima.

Lesiv na poslu, u školi. Razgovara s djecom, uči ih svirati klavir. Svira.

## PITANJA

Olha Zelenska

1. Možete li nam ispričati svoj početak i prvi susret s Hrvatskom i zašto ste odabrali doći baš u Hrvatsku?
2. Došli ste s djecom, kako su se ona prilagodila, a kako vi u ove dvije godine?
3. Po struci ste epidemiologinja, a trenutačno radite kao njegovateljica. Kako je to izgledalo kada ste tek došli u Hrvatsku – dakle traženje posla i traženje posla u struci?
4. Jeste li očekivali da ćete raditi i druge poslove?
5. Jeste li imali ikakvu predodžbu koliko dugo će trajati taj proces nostrifikacije diplome i koliko će trebati vremena da radite ono za što ste se školovali?
6. Pretpostavljam da biste ipak radije radili kao epidemiologinja... Koja je trenutačna prepreka?
7. Koji je proces i u kojoj ste fazi trenutačno?
8. Planirate li ostati u Hrvatskoj?

Olha Lesiv

9. Možete li nam ispričati svoj početak i prvi susret s Hrvatskom i zašto ste odabrali doći baš u Hrvatsku?

10. Došli ste s djecom, kako su se ona prilagodila, a kako vi u ove dvije godine?
11. Što ste sve radili otkako živite u Hrvatskoj?
12. Kako ste tražili posao i kako ste uspjeli pronaći posao u struci u relativno kratkom roku?
13. Jeste li imali ikakvu predodžbu koliko dugo će trajati taj proces nostrifikacije diplome i koliko će trebati vremena da radite ono za što ste se školovali?
14. U kojoj ste fazi trenutačno?
15. Planirate li ostati u Hrvatskoj?

#### ORGANIZACIJA SNIMANJA

Učiteljicu klavira bismo snimali u na poslu, kao i Olhu Zelensku za koju moramo dobiti dozvolu za snimanje u Centru za rehabilitaciju Zagreb.

#### SHOT LISTA – SNIMANJE OLHE ZELENSKE

0- raskrižje, široki
1- raskrižje, široki
2- semafor, auti prolaze, ljudi čekaju zeleno, široki
3- puteljak, ljudi hodaju prema nama, široki
4- žena hoda prema nama, širi
5- žena hoda od nas, širi
6- žena hoda od nas, širi
7- horvaćanska detalj
8- ljudi prolaze, širi
9- auti na semaforu i tramvaj, širi
10- auti na semaforu i tramvaj, širi
11- auti i tramvaj kreću sa semafora, širi
12- tabla stanica jarun, detalj
13- bakice kreću preko zebre, srednji, ali samo one se vide
14- ljudi prolaze, srednji
15- ljudi prolaze, srednji

16- zgrada, širi
17- zgrada i raskrižje, širi
18- detalj balkona na balkone
19- detalj jednog balkona
20- dedek, mozda fora it ton
21- ljudi čekaju na zebr, širi
22- ljudi prelaze zebru, širi
23- zgrada širi
24- detalj balkona na zgradi
25- bus Jarun na semaforu
26- bus Jarun kreće nakon crvenog
27- ljudi na stanici, srednji
28- ljudi čekaju zeleno, srednji
29- ljudi čekaju zeleno, srednji
30- zgrada, širi
31- ljudi hodaju prema nama, više njih, srednji
32- ljudi ulaze u tramvaj, srednji
33- tramvaj stoji, ljudi čekaju unutra, srednji/širi
34- zgrada, širi
35- ništa
36- woltovci na semaforu blizi/američki
37- wolt blizi
38- detalj nogu
39- kreću sa semafora, srednji
40- bakica čeka, srednji
41- bakica čeka, srednji
42- tramvaj trubi i kreće, širi
43- stranci, američki
44- prometni znak, detalj
45- horvaćanska u mutno

46- horvaćanska u mutno, bolji
47- ljudi u autu na semaforu, blizi
48- ljudi u autu na semaforu, blizi
49- ljudi prolaze, puteljak, širi
50- izlazak iz tramvaja, srednji
51- zgrada i park, širi
52- zgrada, širi
53- ništa
54- dedek na klupici i psi, širi, slatko i dobro
55- psi, srednji
56- klupice, širi
57- dedek na klupici, srednji
58- čovjek hoda u daljini, širi
59- branikca širi
60- dedek na klupici se diže i odlazi, srednji
61- pas šnjofa, srednji
62- pas trčkara, srednji
63- detalj grane, u pozadini zgrada van fokusa
64- preoštravanje s grane na zgradu
65- zoom out zgrade između grana
66- zoom out zgrade između grana, bolji
67- švenk svega
68- ljudi hodaju prema nama, kroz parkić
69- brankica i olga, širi
70- brankica i olga, ništa
71- brankica i olga, širi, najbolji
72- olga priča
73- olga detalj ruku
74- olga detalj ruku
75- olga detalj ruku



76- olga lice, krupno
77- olga lice, popravlja kosu, krupno, kima glavom
78- brankica i olga, širi
79- brankica i olga širi
80- olga, blizi, 0
81- olga izjava
82- olga izjava
83- olga izjava
84- olga izjava
85- olga oči, krupno
86- olga oči, krupno
87- olga ruke, detalj
88- olga ruke, detalj
89- brankica i olga, blizi
90- brankica i olga, blizi
91- olga ruke, detalj
92- olga lice, krupno
93- olga lice, krupno
94- olga lice, krupno
95- olga lice, krupno
96- olga lice, krupno
97- brankica i olga, blizi
98- brankica i olga, blizi
99- brankica i olga, blizi
100- olga ruke, detalj
101- olga ruke, detalj
102- olga oči, krupno
103- olga oči, krupno
104- sekvenca hodanja i klupice početak
105 - sekvenca hodanja i klupice

106 - sekvenca hodanja i klupice
107 - sekvenca hodanja i klupice
108 - sekvenca hodanja i klupice
109 - sekvenca hodanja i klupice
110 - sekvenca hodanja i klupice
111 - sekvenca hodanja i klupice
112- sekvenca hodanja i klupice kraj
113 – sekvenca bacanje kamena početak
114 - sekvenca bacanje kamena
115 - sekvenca bacanje kamena
116 - sekvenca bacanje kamena
117 - sekvenca bacanje kamena
118 - sekvenca bacanje kamena
119 - sekvenca bacanje kamena
120 - kraj sekvence bacanje kamena
121 - olga odlazi, širi
122 - ljudi prolaze na stazi, širi
123 - detalj natpis pješaci
124- detalj natpis pješaci
125- most, širi
126- detalj klupica
127- detalj klupica
128- bacanje kamena
129 - bacanje kamena
130 - bacanje kamena
131 - bacanje kamena
132 - bacanje kamena
133 - bacanje kamena
134 - bacanje kamena
135- bacanje kamena

136- most, širi
137- jarun grafit
138- jarun grafit
139- jarun grafit
140- stazica za šetnju uz jarun, širi
141- stazica za šetnju uz jarun, širi
142- krošnja drva
143- labud
144- labud
145- labud
146- ljudi na mostu
147- labud pliva
148- labud pliva
149- natpis jarun
150- natpis jarun
151- natpis jarun
152- torbe klinici
153- torbe klinici
154- torbe klinici
155- torbe klinici
156- ljudi na trgu, širi
157- ljudi na trgu, širi, golubovi lete, nije loše
158- ljudi na trgu, širi
159- ljudi na trgu, širi
160- ljudi na trgu širi
161- torbe klinici
162- ljudi čekaju tramvaj, širi
163- ljudi čekaju tramvaj, širi
164- ljudi čekaju tramvaj, američki
165- torbe, pokušaj

166- torbe klinici, američki
167- ljudi na trgu, širi
168- praćenje torbe, švenk
169- ljudi na trgu, širi, jedan tip sjedi kod kipa
170- ljudi čekaju tramvaj, širi
171- torbe klinici
172- torba, sjedi, vidi se na pola
173- torba, sjedi, vidi se na pola
174- ljudi sjede na suncu, širi
175- torbe, američki
176- tata i kćer
177- hodaju klinici, torbe, srednji
178- hodaju klinici, torbe, srednji

#### SHOT LISTA – SNIMANJE OLHE LESIV

01 plakat u uredu ravnateljice
02 isto
03 diploma škola
04 diploma škola
05 detalj na panou ravnateljice
06 – 12 sekvenca s učenicom (bez lica)
13 – 20 sekvenca olha svira klavir
21 detalj ruku ravnateljice
22 detalj ruku ravnateljice
23 detalj ruku ravnateljice
24 detalj ruku ravnateljice
25 detalj ruku ravnateljice
26 oči ravnateljice
27 oči ravnateljice

28 neiskoristivo
29 INTERVJU RAVNATELJICA OKSANA ČULJAT
30 Olha vadi papire iz košuljice u uredu
31 Olha vadi papire i ustaje, ne znam jel iskoristivo
32 ruke detalj kod klavira prije intervjua
33 OLHA INTERVJU
35 – 42 fotografije, detalji iz prostorije
43 – 49 papiri „u zraku“, to je ono kad smo razgovarale kraj papira i kad nam je kazala diplome
50 kalendar
51 kalendar
52 letci
53 detalj olha ruke
54 detalj olha ruke
55 lančić detalj
56 lančić detalj
57-67 papiri na stolu
68-70 detalji fotografije
71–74 sekvenca olha ulazi u prostoriju
73–79 sekvenca olha čita raspored
80-82 mini sekvenca u zbornici
82-100 detalji u školi
101-104 tabla pred ulazom